

«ՍԵՎԱՆԻ Խ.ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ»

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ` Հասարակագիտությունն առարկայի դասավանդման
ընթացքում տարբեր բաղադրիչների ինտեգրման
հետ կապված խնդիրները ներկայացումը

ԱՌԱՐԿԱ` Հասարակագիտություն:

ՀԵՂԻՆԱԿ` Հրածին Հարությունյան:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ` «ՀՀ ԿԳՍՄ
Ճամբարակի ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ

Բովանդակություն

- 1.Ներածություն
2. Գլուխ I 'Հասակագիտություն' առարկայի ուսուցման անհրաժեշտությունը
- 2.Գլուխ II 'Հասարակագիտություն' առարկայի դասավանդման ընթացքում բաղադրիչների ինտեգրման հետ կապված խնդիրները
- 3.Եզրակացություններ և առաջարկություններ
- 4.Օգտագործված գրականություն

Ներածություն

Հասարակագիտություն բառի կազմությունը ներառում է 'հասարակություն' և 'գիտություն' բառերը, այսինքն այն գիտություն է հասարակության մասին: Այստեղից հետևություն, որ նրա ուսումնասիրության օբյեկտը հասարակությունն է: Հասարակական գիտությունների ուսումնասիրման առարկան մարդն է և հասարակությունը:

«Հասարակագիտություն» առարկան միջին դպրոցում ներառում է նախնական գիտելիքներ փիլիսոփայությունից, իրավագիտությունից, բարոյագիտությունից, գեղագիտությունից, իսկ ավագ դպրոցում ներկայացվում է տարբեր բաղադրիչների՝ փիլիսոփայության, քաղաքագիտության, իրավագիտության, տնտեսագիտության, բարոյագիտության, գեղագիտության, հոգեբանության ձևով: Հասարակագիտության կրթական ներուժը ժամանակակից աշխարհում ամենուրեք կարևորվում է, կարևորվում է նաև կրթական գործընթացի հումանիզացման պահանջը: Նեղ մասնագիտական կրթության գերիշխանության պայմաններում առաջանում են մասնագիտական հանրություններ, որոնց ներկայացուցիչները միմյանց հետ հաղորդակցվելու ընդհանուր հումանիտար հիմքից զուրկ լինելու պատճառով, որպես կանոն, բախվում են: Կրթության մեջ տեխնիկական միջոցների ներդրման հարաճուն միտումներին դրականապես հակազդելու և ժամանակակից աշխարհում ի հայտ եկած մի շարք համընդհանուր հիմնախնդիրներ լուծելու տեսանկյունից ավելի ու ավելի է կարևորվում «Հասարակագիտություն» առարկայի ուսուցման անհրաժեշտությունը հանրակրթական դպրոցում:

Փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու Սիլվա Պետրոսյանը նշում է '21-րդ դարասկզբին առավել ահագնացող մարդու օտարման ու ինքնության ճգնաժամերի դեմն առնելու համար խիստ կարևորվեց կրթության արժեքային-փիլիսոփայական , աշխարհայացքային տարրը, քանի որ ԽՍՀՄ-ի ամբողջատիրությունից դեպի ժողովրդավարական հասարակություն անցման շրջանում առաջ եկան նոր գաղափարներ, մարդկությունը, առավել ևս նախքին ԽՍՀՄ-ի ժողովուրդները պետք է ձևավորեին նոր արժեքային համակարգ:՝

Եվ իրոք հասարակագիտական առարկաների ներմուծումը կրթական համակարգ նպաստեցին նոր արժեքային համակարգի ձևավորմանը:

Գլուխ I 'Չասարակագիտություն' առարկայի բաղադրիչների անհրաժեշտությունը

«Չասարակագիտություն» առարկայի նպատակն է ձևավորել հիմնարար արժեքներ կրող, հուզական հասունություն դրսևորող, կշռադատող, մարդու և հասարակության հիմնահարցերը գիտականորեն ընկալող, հետազոտող և մեկնաբանող, ճանաչողական, սոցիալական և անհատական կարողությունների ու հմտությունների տիրապետող, ազգային և համամարդկային հիմնախնդիրներին իրազեկ, ազգային ու համամարդկային արժեքներ կրող, ժողովրդավարական և կայուն զարգացման արժեհամակարգով առաջնորդվող, սոցիալապես ակտիվ և պատասխանատու քաղաքացի(1)

'Ամենակարևոր բաները մեզ ոչ ոք չսովորեցրեց:Սովորեցինք այբուբենը, թվերը, բազմապատկման աղյուսակը, հին ու նոր պատմական իրողությունները, սակայն ոչ ոք չսովորեցրեց ինչպես հասկանալ դիմացինին, ինչպես պաշտպանել ինքդ քեզ, ինչպես ընկալել շրջապատող աշխարհում կատարվող բաները:Թողեցին, որ այս ամենը սովորենք ինքնակրթությամբ, կամ մեր սրտերի վրա ստացած վերքերով, իսկ վերքերը սպիներ են թողում,,(2)

Վարդգես Պետրոսյան

Գրողի վերոհիշյալ մտահոգությունը դարձել է արդիական, քանի որ հանրակրթության պետական կրթակարգում իր ուրույն տեղը գրավեց
,,Չասարակագիտություն,, առարկան:

Չասարակագիտության ուսուցումը անձին հնարավորություն է տալիս իր առջև ծառանալիք խնդիրների պատասխանը որոնել ոչ թե տարերայնորեն, այլ օգտագործել բոլոր հմտությունները, գիտելիքները ու արժեքային մոտեցումները, որոնք իրենն են դարձել դպրոցական նստարանից:

'Չասարակագիտություն' առարկայի արդիականությունը հենվում է ուսուցման սոցիալական, իմացական, անձնային զարգացման բաղադրիչների վրա:

Սոցիալական բաղադրիչ «Չասարակագիտություն» առարկայի դասավանդումը հնարավորություն է տալիս գիտելիքներ և հմտություններ ձեռք բերել սոցիալական հմտությունների մասին և դրանք կիրառել հասարակական տարբեր երևույթները բացատրելու գործընթացում:

Հասարակագիտությունը ներառում է իր մեջ մի շարք գիտություններ, որոնք ուսումնասիրում են հասարակական երևույթներն ու գործընթացները, բացատրում է սոցիալական երևույթները, հավաքելով և ամփոփելով դրանց մասին տեղեկատվություն, այն մեզ թույլ է տալիս կանխատեսել և ղեկավարել սոցիալական երևույթները:

Անձնային զարգացման բաղադրիչ - 'Հասարակագիտություն' առարկան իր մեջ ներառում է հասարակության հետ առնչվող յուրաքանչյուր իրողություն, անհատին տալիս է ազատ մտածելու կարողություն, այն հնարավորություն է տալիս դատարկ միտքը բաց մտքով փոխարինելու: Քանզի մարդու միտքը նման է օդապարիկի այն աշխատում է, երբ բաց է:

Ինքնին հասկանալի է, որ անձնական առնչվում է անձին, հասարակականը կոլեկտիվին: Անձի զարգացման վարքագծի հիմքում նախ և առաջ ընկած են ինքնահարգանքը, ինքնուրույնությունը, կայանալու մղումը, այսպիսով անհատը ձգտում է հասարակական ճանաչման:

Բազմաբաժին այս առարկան թույլ է տալիս անձի վերոհիշյալ նպատակները ազատորեն իրագործելու քննարկումների, բանավեճերի, բաց զրույցների միջոցով:

Իմացական բաղադրիչ Այն արդի հասարակական իրողությունների հրամայական պահանջն է, հնարավորություն ստեղծելով իրազեկվել որոնել և գտնել հուզող հարցերի պատասխանները և նրանց լուծման ուղիները:

Հայաստանի Հանրապետությունում տեղի ունեցող գործընթացները պահանջում են քաղաքացիական այնպիսի որակների դաստիարակում, ինչպիսիք են սեփական իրավունքների ու պարտականությունների գիտակցումն ու իրականացումը, դրական մասնակցությունն ու առաջնորդությունը, հասարակության իդեալներին հասու լինելու և դրանց համար պայքարելու կարողությունն ու ցանկությունը և այլն: Մեր հասարակության քաղաքացիներն իրենք պետք է լինեն սեփական կրթության պատասխանատուները, պետք է կարողանան դնել համապատասխան նպատակներ ու հասնել դրանց, պետք է ի վիճակի լինեն դիմակայելու արդի մարտահրավերներին, պետք է կարողանան ճիշտ ձևով տիրապետեն, օգտագործեն և տնօրինեն իրենց սեփականությունն ու եկամուտները, հստակ մեկնաբանեն ու դատողություններ անեն կատարվելիք իրադարձությունների մասին:

Ավագ դպրոցում 'Հասարակագիտություն' առարկայի մեջ ինտեգրված են յոթ առանձին բաղադրիչներ՝

1. գեղագիտություն

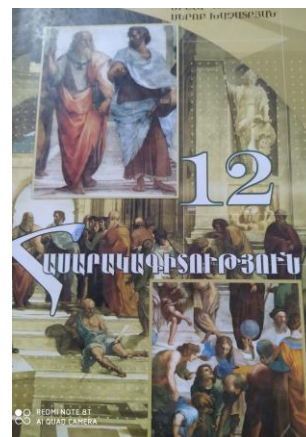

- 2.բարոյագիտություն
- 3.հոգեբանություն
- 4.տնտեսագիտություն

- 1. իրավագիտություն
- 2. քաղաքագիտություն

- 3. փիլիսոփայություն

Առաջին հերթին այս ոլորտների ուսումնասիրությունը ‘Հասարակագիտություն’ առարկայի առանձնահատկություններից է:

Երկրորդ առանձնահատկությունն այն է, որ հասարակագիտական հարցերի մասին չկան միանշանակ տեսակետներ, վերջնական լուծումներ, ինչը հնարավորություն է տալիս սովորողների մոտ զարգացնել խնդիրները համակողմանի դիտարկելու, այլակարծությունը հանդուրժելու, հետազոտական և նախագծային մոտեցումները կիրառելու հնարավորությունները:

Գլուխ II 'Հասարակագիտություն' առարկայի դասավանդման ընթացքում բաղադրիչների ինտեգրման հետ կապված խնդիրները.

Հասարակագիտական առարկաների ինտեգրված ուսուցումը մի գործընթաց է, որին բնորոշ են հետևյալ գծերը

1. Աշակերտներն ու ուսուցիչները համատեղ պլանավորում են գիտելիքի յուրացման ծրագիրը և սահմանում դրա իրագործման ընթացքը, գիտակցելով, որ ուսուցման համար պատասխանատու է ոչ միայն ուսուցիչը, այլև իրենք.
2. Ուսումնառության գործընթացի կենտրոնում սոցիալական տեսակետից նշանակալից թեմաներ են, որոնք բխում են աշակերտների հետաքրքրություններից և նրանց հուզող հարցերից.
3. Հեղինակապաշտական մոտեցումը իր տեղը գիջում է երկխոսությանը, բանավեճին, քննարկմանը.
4. Ներկայացվող հիմնախնդիրները ներկայացվում են տարբեր տեսանկյուններից՝ բաց հարցերի տեսքով, որոնք, իհարկե, չունեն միարժեք պատասխաններ, սակայն կյանքի ընթացքում հանդիպող երևույթներ են.
5. Ուսուցիչը աշակերտի հետ կատարում է հետազոտություն, որի ընթացքում աշակերտը ձեռք է բերում գործելաոճի փորձառնություն.

Բոլոր բաժիններում ներառված են հասարակական կարևորություն ունեցող և անհատին հուզող հարցեր: Հասարակագիտությունն այն ոլորտն է, որն իր մեջ պարունակում է հասարակության ժողովրդավարացման գործընթաց, քանի որ թե սովորողների, թե իրապես ուսուցանողների մեջ զարգացնում է առաջնորդման, մասնակցության, հանդուրժողականության, բախումների դրական հաղթահարման հմտություններ, հնարավորություններ տալիս արժևորելու մի շարք հասարակական իրողություններ ու կառուցելու սեփական գիտակցված մոտեցումը:

Սակայն բաժինները շաղկապված չեն, միմյանց չեն լրացնում, ինչպես նաև չկա տրամաբանական շարունակություն:

Իսկ ի՞նչ կարելի է անել, որ աշակերտները հնարավորինս շատ բան սովորեն:

Մասնագետները խորհուրդ են տալիս նոր նյութը սովորեցնելիս օգտագործել

գծապատկերներ, պատմություններ, որպեսզի աշակերտները կարողանան լավ յուրացնել նյութը: Կարևոր է նաև նյութի կապակցված ուսուցումը: Եթե ուսուցանում եք անջատ փաստեր, ապա աշակերտները քիչ բան կարող են սովորել: Այս առումով խնդիրներ են առաջանում հասարակագիտության ուսուցման ժամանակ, քանի որ հասարակագիտության բաղադրիչների մեջ տրամաբանական շղթան երբեմն կտրվում է, ուսուցումը դառնում է ոչ կապակցված: Օրինակ՝ 8-րդ դասարանի հասարակագիտության համեմատաբար շատ պարզ, նույնիսկ երբեմն այդ տարիքին ոչ բնորոշ պարզ շարադրանքից հետո 9-րդ դասարանում աշակերտներին միանգամից առաջարկվում է դասանյութ, որը գրված է շատ բարդ, իրավաբանական տերմիններով հագեցած և նախորդ տարվա բաղադրիչի հետ գրեթե ոչ մի առնչություն չունեցող: Նույն սկզբունքով են կազմված նաև հասարակագիտության 10-12-րդ դասարանների բաղադրիչները:(3)

Գեղագիտությունը գիտություն է գեղեցիկի մասին, թվում է թե անհրաժեշտ չէ ուսումնասիրել այս բաժինը և այն ավելորդ ծանրաբեռնվածություն է, սակայն հին ժամանակներում 'արժանապատիվ այրերը' բացի դիվանագիտությունից և ռազմական արվեստից պետք է տիրապետեին արվեստի որևէ բնագավառի ու ունենային հռետորական կարողություններ: Այսպիսով այս բաժինը օգնում է աշակերտին զարգացնել և ձևավորել գեղագիտական ճաշակ, սակայն բոլոր ուսումնական հաստատությունները չէ որ մոտ են որևէ գեղարվեստի կամ երաժշտական դպրոցի, կամ կարող են այցելել կինոթատրոն ու օպերա, ցուցահանդեսներ ու ճարտարապետական նշանավոր կառույցներ, որպեսզի ավելի իրական շփվեն արվեստի հետ : Բաժնի ուսումնասիրության արդյունքում սովորողը լավագույն դեպքում կարող է ձեռք բերել 'նոր տեսողություն', այսինքն՝ իրականությունն ընկալելու նոր ձև, որն էլ ավելի կլայնացնի նրա գիտակցությունը: Ցավոք, ճաշակի համընդհանուր անկումը այսօրվա հասարակության հիվանդ կողմն է, մարդը, որպես գեղեցկության ձգտող էակ, իր առջև խնդիր է դնում հասկանալ իրավիճակի պատճառները և դրանից դուրս գալու ելքերը:

Բաժինն ավարտվում է, երբ սկսում ենք բարոյագիտություն բաժինը, կարծես մուտք ենք գործում նոր աշխարհ, քանզի լրիվ նոր երևույթի մասին է խոսքը, բարու ու չարի: Շարունակում ենք ավանդական մոտեցումներ կիրառելով արժեքային ուսուցում անցկացնել, բայց աշակերտի արժեքային կողմնորոշումները արդյունավետ չեն լինում, եթե նա չի արժևորում հայրենասիրությունն ու մարդասիրությունը, քանզի բաժնի մեջ ներմուծված տերմինները ընդամենը լրացնում են բարոյագիտություն

թեմային:Ուսուցչի համար դժվար չէ ներկայացնել փոքրիկ թեմաները, սակայն այնքան պրիմիտիվ են, որ բացի դասագրքից անհրաժեշտ է կիրառել այլ աղբյուրներ, լրացնելու ու հարստացնելու և՛ դասապրոցեսը, և՛ աշակերտի մտահորիզոնը:Փնտրտուրքները շատ-շատ են:

Յենվելով բարոյական արժեքների վրա անձնականն ու հասարակականը փոխկապակցված են ու ձևավորում են արդի անհատի ներաշխարհը:

Սակայն անցումը ‘հոգեբանություն’ բաժնին, էլի առանց կապի առանց մտքերի տրամաբանական շարունակության:

Յոգեբանությունը լայն ու բազմաճյուղ գիտություն է:Փոքրիկ այս բաժնի մեջ որոշ հիմնական հասկացություններ են ներառված բայց կենտրոնում մարդն է իր խառնվածքով, իր բնավորությամբ:Ըստ իր խառնվածքի ու բնավորության անձի մոտ պետք է կարողանաս դաստիարակել հանդուրժողականություն, պատասխանատվություն, պարտավորվածություն:Չնայած այս ամենի մասին խոսվել է նախորդ դասարաններում, ու քանի որ հիմնական դպրոցներում դասագրքերը տարբեր հեղինակների են, անհասկանալի է աշակերտը ունի արդյոք մոտավոր գիտելիք այս հասկացությունների մասին: Աշակերտը դժվար է զանազանում պարտականությունը պարտավորվածությունից ու պատասխանատվությունից: Իսկ այս ամենը ուսուցանելիս անհրաժեշտ է ուշադրությունը կենտրոնացնել: Երբ աշակերտը կենտրոնացնում է ուշադրությունը, ուսուցանվող նյութը տեղափոխվում է աշխատանքային կամ կարճաժամկետ հիշողության մեջ: Իսկ ինչպես գրավել սովորողների ուշադրությունը: Իսկ ի՞նչ կարելի է անել, որ աշակերտները հնարավորինս շատ բան սովորեն ու հիշեն: Մասնագետները խորհուրդ են տալիս ու են այն օգտագործում եմ իմ դասապրոցեսի ժամանակ, նոր նյութը սովորեցնելիս օգտագործել գծապատկերներ, որպեսզի աշակերտները կարողանան լավ յուրացնել նյութը: Կարևոր է նաև նյութի կապակցված ուսուցումը: Եթե ուսուցանում եք անջատ թեմաներ, ապա աշակերտները քիչ բան կարող են սովորել:Այս առումով խնդիրներ են առաջանում հասարակագիտության ուսուցման ժամանակ, քանի որ հասարակագիտության բաղադրիչների մեջ տրամաբանական իմաստը կտրված է, այդ պատճառով ուսուցումը դառնում է ոչ կապակցված: Յենց ոչ կապակցված ու իրարից խիստ անջատ փաստ է հոգեբանությունից տնտեսագիտության անցումը: Ուսուցչի հայեցողությանն է թողնված կապակցումը, որովհետև աշակերտի մոտ հարցեր են առաջանում, թե ինչ կապ կա ‘հասարակագիտության’ վերջին թեմայի ‘Կոնֆլիկտները մարդու կյանքում’ ու ‘տնտեսագիտության’ առաջին թեմայի, այն

Է՝Տնտեսագիտության ելակետային հասկացությունները՝ միջև:Պիտի ուսուցիչը հմտորեն կարողանա գտնել կապակցում, տրամաբանական հաջորդականություն: ‘Տնտեսագիտություն’ բաղադրիչը և՛ դասագրքում ներառված է, և՛ առանձին դասավանդվում է:Խնդիրը կայանում է նրանում, որ թեմայի մեջ ոչ ժամանակակից տվյալներ են: Ուսուցիչը պետք իրազեկված ու անպայման ուսումնասիրած լինի տվյալ ժամանակաշրջանի տնտեսական համակարգը, օրինակ նվազագույն պարենայինն զամբյուղ, աղքատության շեմ, նվազագույն աշխատավարձ:

Պետք է այնպես մատուցել առարկան, որ սովորողները կարողանան կարևորել շուկայական տնտեսության նշանակությունը հասարակական կյանքում, հասկանան թե՛ ինչպես են գործում շուկայի օրենքները:Սովորողներին պետք է հասկացնել և՛ սեփական, և՛ պետական բյուջեների ձևավորման գործընթացները:Բարդությունը կայանում է նրանում, որ աշակերտը տեսականը, կարծես, հասկանում է, սակայն առօրյայում չի կարողանում օգտագործել:Հասկանում է, թե՛ ինչ գործառույթ է կատարում բանկը, ինչ է վարկը, սակայն որոշ ժամանակ անց, մոռանում է, ենթագիտակցության մեջ չի պահպանում:Ինձ թվում է, այս ամենի պատճառ չափից ավելի հասարակագիտական նոր տերմիններն են, որոնք ուսումնասիրում ենք 10-րդ դասարանում:

Վերջին ներառված հասարակագիտական բաղադրիչը ‘Ֆինանսական կրթության բաղադրիչն’ է, որը ստիպում է ուսուցչին անպայման դասապրոցեսում անդրադառնալ 10 սկզբունքներին

- 1.Ֆինանսական կրթությունը որպես կյանքի հմտություն
- 2.Փողի՝ որպես գործիքի ընկալում
- 3.Պատասխանատու որոշումներ
- 4.Ակտիվ ուսուցում/ուսուցման կապը կյանքի հետ/
5. Ազդեցության մասշտաբի էֆեկտ
- 6.Չուզահեռ ինտեգրում
7. Համակարգային մոտեցում
8. Նվազագույն կոմպետենցիաներ/կարողունակություններ/
- 9.Շարունակականություն
- 10.Աստիճանական աճ/պարզից բարդին անցում/:(4)

Այսօրվա աշակերտը վաղվա քաղաքացին է, իր ընտանիքի, իր երկրի տերն ու ճակատագիր որոշողը: Ուստի, Ֆինանսական կրթություն իրականացնող ուսուցիչն

պարտավոր է սովորեցնել աշակերտին ցանկացած նոր գիտելիք ձեռք բերելիս քննի, ուսումնասիրի, վերլուծի, խմբավորի, հիմնավորի. . .

Գիտելիքը, որն աշակերտը ձեռք է բերում ակտիվ գործունեության, գործնական կիրառման, փորձարկման, հիմնավորման արդյունքում, այն հիմնավոր է և չի մոռացվի: Չպետք է մոռանանք, որ ուսուցիչը կարող է սովորեցնել այնքան ժամանակ, քանի դեռ ինքն է սովորում:

XI դասարանի դասագիրքը, որը ներառում է 'Իրավունքի հիմունքներ' և 'Քաղաքագիտություն' բաղադրիչները, խիստ տարանջատված են նախորդ տարվա ոյուրըմբռնելի դասագրքից: Քանզի դասագիրքում ներառված են նույնիսկ ակադեմիական մակարդակի նյութեր: Դիտարկենք մի քանի փաստ:

Իրավական գիտելիքները արդի քաղաքացու համար անհրաժեշտություն է: Քանզի օրենքների իմացությունը, մարդու իրավունքների գերակայությունը արդի հասարակության առաջնորդման հիմքն է: Այստեղ էլ բախվում ենք մի շարք խնդիրների: Առաջին հերթին դասագրքի հրապարակման տարեթիվը հուշում, որ ՀՀ-ում խառը նախագահական հանրապետություն էր: Այս յոթ տարիների ընթացքում փոխվել են, և՛ Սահմանադրությունը, և՛ կառավարման ձևը, և՛ փոփոխություններ են եղել դատական համակարգում, փոխվել են նաև շատ օրենքներ: Այս ամենը աշակերտին մատուցվում է համակարգչային դասերի միջոցով: Ուսուցիչը փնտրտությունների մեջ է լինում, աշակերտը՝ նույնպես: Ավելի շատ հարցադրումներ լինում են այս բաժնի ուսումնասիրման ընթացքում:

Դատական համակարգում կան վրիպումներ, մի դասում գրված է մի բան, մյուսում նույն բանը ուրիշ կերպ է տարանջատած: պետք է շատ հմուտ լինել որպեսզի հասկանաս ենթատեքստը:

Էջ 76-ում գրված է 'վարչական դատարանի ակտերը ենթակա չեն վերաքննության', սակայն 2009թ ընդունվել է, նոր օրենք, որով վարչական ակտերը բերաքննման ենթակա են: Նման շատ-շատ վրիպումներ ու նոր ի հայտ եկած փաստեր ուղղված չեն: Դասագիրքը անհրաժեշտություն ունի վերահրատարակվելու, և գուցե լիովին փոխելու:

Քրիստին Չինը իր աշխատություններից մեկում նշում է, որ իրական ուսուցում ապահովելու համար պետք է օգտագործել մարդու միտքը և ոչ թե հիշողությունը: Ըստ նրա՝ դա բացահայտումների փուլ է, որտեղ հիմնական դերում աշակերտն է և ոչ ուսուցիչը: / Ղ. Ա., 179/ : Իսկ ակադեմիական բարդության այս դասագրքում այնքան

հիշելու իրավաբանական տերմիններ, քաղաքական դեպքեր, նյութեր կան: Ուսուցիչը պետք է լավ իրազեկված լինի, ինչպես նաև նախօրոք ուսումնասիրած նոր երևույթներն ու փաստերը, որպեսզի բավարարի արդի աշակերտի հետաքրքրությունը: Նորագույն ժամանակները նոր խնդիրներ են առաջ բերում մարդու՝ որպես իրավական էակի առջև: Իրավունքը ապահովելու համար մարդիկ ստեղծել են օրենքը, որն էլ իր զարգացման ընթացքում ավելի ու ավելի ահագնացող չափեր է ընդունել, որոշ դեպքերում նույնիսկ դարձել է մարդու իրավունքների ոտնահարման գործիք : Մ. թ. ա. 6-րդ դարի փիլիսոփա Լաո Ցզին տեղին է ասել. ‘Որքան շատ օրենքներ ու կարգադրություններ հրապարակվեն, այնքան կշատանան գողերն ու ավազակները’:

Մեր նախնիները նկատել են, որ ոչ մի կենդանի առանց բացառիկ անհրաժեշտության չի հոշոտում իր ցեղակիցներին: Միայն մարդն է, որ դարեր ի վեր ոչնչացրել է իր նմանին: Արդի աշխարհի թշնամության ու լարվածության մտնողորտում դասավանդել ‘քաղաքագիտություն’ չափից ավելի դժվար է : Աշակերտի մոտ հսկայական հարցեր են առաջանում, որոնց պատասխանները կամ գոյություն չունեն, կամ լավագույն դեպքում կան , բայց ուսուցիչը իր վարկածն է առաջ քաշում, քանզի այլ ելք չի մնաում: Արդեն երկու տարի և ավել յուրաքանչյուր հարց հստակ պատասխան չի ունենում, քանի որ ոչ մարդասիրական կազմակերպությունները, ոչ հարևան անբարիացկամ երկրները և ոչ էլ մենք ոչ մի ելք չենք կարողանում ստեղծել, գուցե և գտնել խաղաղության հասնելու համար: Զաղաքագիտությունը բարդ ու փոփոխական գիտություն է, նամանավանդ հիմա:

‘Փիլիսոփայությունը գիտությունների գիտությունն է և արվեստների արվեստը’
(Դավիթ Անհաղթ):

Ինձ թվում է ‘փիլիսոփայության’ բաղադրիչը ամենահաջողվածն է, քանի որ այն կյանքն արժանապատիվ ապրելու արվեստ է: Նյութերն ու հարցադրումները տեղին են, թեմաները մատչելի ու արդիական: Կան մի քանի դիտարկումներ:

Այս բաղադրիչը ուսումնասիրելիս անհրաժեշտ է հստակ նպատակ դնել, լսել աշակերտին, հնարավորինս զարգացնել նրա խոսքի մտքի ինքնուրույնությունը: Յուրաքանչյուր ուսուցիչ ձգտում է դասը արդյունավետ կազմակերպել և անցկացնել: Դասագրքում կան համապատասխան նյութեր ու թեմաներ, սակայն խնդիրը նրանում է, որ օրինակները որոնք ներկայացված են դասագրքում արդիական չեն: Անհրաժեշտություն է լինում ներկայացնել արդիական

Թեմաներ: Այս տարիների ընթացքում նկատել են սովորողների մոտ ինքնուրույն մտածողության, վերլուծական մտքի , պատմական, քննադատական մտածողության բացակայություն : Եվ առաջնահերթ են համարում սովորողների մոտ զարգացնել քննադատական մտածողությունը :Քննադատական մտածողության կիրառությունը պարտադիր պայման է որակյալ կրթական համակարգի ապահովման, ինչպես նաև բարելավման և զարգացման համար:Օրինակները պետք է օգնեն զարգացնել սովորողների մոտ պատճառահետևանքային կապերը վերլուծելու, փաստերն ու երևույթները գնահատելու հմտությունը , որոնք ինքնին քննադատական և պատմական մտածողության մաս են կազմում: Թեման շատ արդիական է, դասագիրք- ուսուցիչ- աշակերտ կապի նպատակն է ուսուցման գործնապես դարձնել այնպիսին,որ սովորողները դառնան այդ գործընթացի ակտիվ մասնակիցներ: Դրա շնորհիվ աշակերտները դառնում են ավելի անկաշկանդ ու ինքնուրույն , նրանց մոտ ձևավորվում է հետաքրքրություններ և կարողություններ:

Փիլիսոփայությունը իմաստություն է, իսկ իմաստությունը անսահման է ու դրան հասնելը, համարյա անհնար:

Եզրակացություն

Ուսումնասիրելով «Հասարակագիտություն առարկայի խնդիրներն ու նպատակները, հանգեցինք այն եզրակացության, որ «Հասարակագիտությունը», որպես ամենաբազմազան բաղադրիչներ ունեցող առարկա, պետք է ուշադրության կենտրոնում լինի, քանզի նա իր մեջ արժարժում է թեմաներ, որոնք խիստ արդիական են: Շատ կարևոր է, որ 2023թ. հրապարակվելիք դասագրքերում հաշվի առնվեն բարձրացված խնդիրները: Բնականաբար, բոլոր դասագրքերին համապատասխան կլինեն ուսուցչի ձեռնարկներ, ուսումնաօժանդակ նյութեր, որպեսզի ուսուցիչն ավելի հստակ եղանակներով և մեթոդներով հասնի սահմանված վերջնարդյունքների իրականացմանը:

Հաջորդ կարևոր եզրահանգումը կլինի հետևյալը, հասարակագիտության բաղադրիչների մեջ ճիշտ է ըստ նոր դասագրքերի առանձնացված բաժիններ չկան, սակայն թեմաները մեկը մյուսին պետք է և՛ լրացնի, և՛ պետք է լինի տրամաբանական շարունակություն, չպետք է լինեն խիստ տարանջատումներ, պետք է ուսումնական նյութը լինի կապակցված, որպեսզի և՛ հասկանալի լինի և՛ պահպանվի սովորողների երկարատև հիշողության մեջ:

Ուսումնառության ընթացքում բախվում ենք ևս մեկ մտահոգիչ խնդրի, դպրոցներում «Հասարակագիտություն» առարկան հիմնականում դասավանդում են հարակից առարկաների մասնագետները, ովքեր միշտ չէ, որ տիրապետում են հասարակագիտությանը բնորոշ առանձնահատկություններին: Հարակից առարկաների մասնագետները հաճախ ուսումնական նյութն ամբողջ խորությամբ չեն մատուցում: Դասապրոցեսի ընթացքում միջառարկայական կապերն ապահովելիս տուժում է հասարակագիտական ոլորտը: Այս առումով շատ ճիշտ են մտածել, որ «Հասարակագիտություն» առարկայի վերապատրաստումները, սեմինարները դարձրել են առավել բովանդակալից, առարկայական, ամենակարևորը՝ այլ առարկաներից անջատ: Այս ամենը կնպաստի ուսուցիչների որակական հատկանիշների բարձրացմանը և նրանք կկարողանան այս համընդգրկուն ու ծավալուն բնագավառին առնչվող բոլոր խնդիրները բարձրաձայնել և փորձել գտնել լուծումներ:

Ի վերջո, «Հասարակագիտությունը» այն միակ առարկան է, որը կրթում և դաստիարակում է ապագայի քաղաքացուն, ով պետք է դիմակայի աշխարհի վայրիվերումներին ու համահունչ քայլի դարի հետ: Ուստի կարծում ենք, որ մենք ուսուցիչներս ևս պետք է համընթաց քայլենք, չդադարենք ինքնակրթվել,

տիրապետենք ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներին, որպեսզի հազեցած դասի արդյունքում կարողանանք հասնել ցանկալի վերջնարդյունքին, քանզի այս ինֆորմացիոն դարում պետք է ճիշտ կողմնորոշվել, պետք է լինել քննադատաբար ստեղծագործող, դիրքորոշված, պատասխանատու, պրպտող, կշռադատող, ազգային և համաշխարհային արժեքներ կրող քաղաքացի:

Գրականություն

1. Հանրակրթական ավագ դպրոցի չափորոշիչ

2. Վ. Պետրոսյան մտորումներ

3. Տես՝ Սերոբ Խաչատրյան «Ուսուցման արդյունավետ հնարներ» 2020թ. Երևան

4. Ֆինանսական կրթության մեթոդական ձեռնարկ

Մեջբերումներ

Քրիստին Չինի, Լաո Ցզիի, Դավիթ Անհաղթի մտքերից